

Bruxelles, 13.10.2016.
COM(2016) 657 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Provedba strategije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija

{SWD(2016) 329 final}

1. KONTEKST

Strategijom Europske unije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija koja je objavljena 2012.¹ podupiru se ciljevi jačanja izvrsnosti EU-a u području istraživanja i inovacija, privlačnosti i gospodarske i industrijske konkurentnosti, rješavanja globalnih društvenih izazova i podupiranja vanjskih politika EU-a. Ona je sastavni dio prioriteta politike EU-a za istraživanje i razvoj „otvorenost prema svijetu”.

Ti se ciljevi primjenjuju na različite načine ovisno o međunarodnoj partnerskoj zemlji ili regiji. U pogledu EGP-a, EFTA-e i zemalja kandidatkinja za pristupanje naglasak je na poticanju integracije u europski istraživački prostor (ERA). Kad je riječ o zemljama obuhvaćenima europskom susjedskom politikom cilj je podupirati zajednički prostor za znanje i inovacije koji objedinjuje suradnju u području istraživanja i inovacija, mobilnost sveučilišnih djelatnika i jačanje kapaciteta. Ciljevi u pogledu industrijaliziranih zemalja i gospodarstava u razvoju uključuju jačanje konkurentnosti, zajedničko rješavanje globalnih izazova i jačanje suradnje u međunarodnim vrijednosnim lancima. U pogledu zemalja u razvoju naglasak je na promicanju njihova održivog razvoja i rješavanju globalnih društvenih izazova. U svim se slučajevima područja suradnje utvrđuju na temelju kapaciteta za istraživanje i inovacije, mogućnosti pristupa tržištu, doprinosa međunarodnim obvezama i uspostavljenih okvirnih uvjeta za istraživanje i inovacije.

Strategija je oblikovana oko šest glavnih područja djelovanja: i. otvaranje vodećeg programa EU-a za istraživanje i inovacije, Obzor 2020., istraživačima i inovatorima iz cijelog svijeta i podupiranje ciljanih aktivnosti na temelju prioriteta područja za suradnju s međunarodnim partnerskim zemljama i regijama; ii. poboljšanja okvirnih uvjeta kojima se podupire međunarodna suradnja; iii. vodeće uloge u multilateralnim forumima i suradnja s međunarodnim organizacijama; iv. jačanja partnerstva s državama članicama; v. jačanja sinergija s vanjskim politikama EU-a i vi. proširenja komunikacije i jačanja praćenja.

Ovaj dokument drugo je dvogodišnje izvješće o provedbi strategije i njegova struktura prati strukturu same strategije. U prvom izvješću² doneseni su sljedeći zaključci: međunarodna suradnja mora se bolje integrirati u strateško programiranje i razvoj programa rada Obzora 2020.; nužno je nastaviti rad na uklanjanju prepreka suradnji; potrebni su globalni pristupi za učinkovitije rješavanje globalnih izazova; potrebna je kontinuirana usmjerenost na poboljšanje sinergija s državama članicama i s vanjskim politikama EU-a; trebalo bi doraditi komunikacijsku strategiju i količinski pokazatelji trebali bi biti dio praćenja djelotvornosti strategije. U ovom su izvješću istaknute mjere poduzete kao odgovor na te zaključke u smislu konkretnih rezultata, npr. EU i Kina pokrenuli su novi mehanizam sufinanciranja za potporu projektima u području istraživanja i inovacija u strateškim područjima od zajedničkog interesa.

2. PRIORITETI ZA SURADNJU

Tijekom posljednje dvije godine poticala se globalna suradnja u području istraživanja i inovacija u strateškom planiranju vlada i trgovačkih društava. Jedan je od glavnih prioriteta Europske komisije da EU postane „snažniji globalni sudionik”, dok je „otvorenost prema svijetu” u središtu politike EU-a u području znanosti, istraživanja i inovacija. Europska komisija želi imati vodeći glas u globalnim raspravama na temelju uspjeha Unije u području

¹ COM(2012) 497

² COM(2014) 567

znanosti i tehnologije te se više služiti znanstvenom diplomacijom u cilju jačanja globalnog utjecaja EU-a. To znači služiti se univerzalnom jezikom znanosti za održavanje otvorenih komunikacijskih kanala te osigurati da EU održava korak s globalizacijom zahvaljujući jačanju međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija kako bi se ti globalni izazovi mogli riješiti.

Izazovi u područjima poput zdravstva, hrane, energije, vode, klimatskih promjena i kružnog gospodarstva globalne su prirode i Europska komisija predvodi niz multilateralnih partnerstava u području istraživanja i inovacija u cilju rješavanja tih izazova na najdjelotvorniji način. Europska komisija snažno potiče međunarodnu suradnju jer se time potiče stvaranje novog znanja, povećava znanstvena kvaliteta i poboljšava konkurentnost sustava istraživanja i inovacija³. Internacionalizacijom se usporedno potiče isplativost ulaganja u istraživanje i razvoj jer se trgovačkim društvima omogućuje da steknu više znanja na međunarodnim tržištima, sudjeluju u novim vrijednosnim lancima i ostvare veće koristi od rastućih tržišta izvan EU-a.

Iskustvo stečeno u provedbi politika za izgradnju ERA-e upotrebljava se za oblikovanje dijaloga i interakcija u međunarodnom kontekstu te kako bi Europska komisija mogla oblikovati viziju „globalnog istraživačkog prostora” u kojem istraživači i inovatori mogu jednostavno surađivati preko granica te u kojem istraživači, znanstveno znanje i tehnologija mogu što slobodnije kružiti.

Europska komisija nastavila je održavati redovite dijaloge o suradnji u području znanosti i tehnologije sa svojim glavnim međunarodnim partnerima te dijaloge o politikama na visokoj razini s glavnim svjetskim regijama. Ti dijalozi uvelike pomažu u pronalaženju prilika za suradnju kojima se, u kombinaciji s razlikovanjem po državama/regijama, podupire utvrđivanje prioriteta. Na tim se prioritetima temelji ažuriranje višegodišnjih planova za ciljanu međunarodnu suradnju s dvanaest zemalja i šest regija, kako je navedeno u pratećem radnom dokumentu službi Komisije⁴.

3. JAČANJE MEĐUNARODNE DIMENZIJE OBZORA 2020.

Ažuriranje planova za međunarodnu suradnju usklađeno je s ciklusom izrade strateških programa u okviru Obzora 2020. Zbog toga se u programima rada Obzora 2020. snažno podupire međunarodna suradnja u konzorcijima, a povećao se i broj tema koje su označene kao posebno važne za međunarodnu suradnju, s 12 % tema u Sedmom okvirnom programu na više od 27 % u programima rada za razdoblje 2014. – 2017.

Međunarodna suradnja uglavnom se ostvaruje sudjelovanjem u projektima Obzora 2020., ali i u okviru zajedničkih poziva⁵ i *twining* projekata koje financiraju međunarodni partneri radi razmjene znanja i iskorištavanja sinergija. Nadalje, mnogim temama programa rada pridonosi se provedbi višegodišnjih programskih inicijativa za rješavanje društvenih izazova u kojima sudjeluju Europska komisija, nacionalne i regionalne agencije za financiranje.

Unatoč povećanju broja tema koje su označene kao važne za međunarodnu suradnju, na temelju rezultata prve dvije godine provedbe programa Obzor 2020. može se zaključiti da se sudjelovanje subjekata iz nepridruženih međunarodnih partnerskih zemalja u sporazumima za dodjelu bespovratnih sredstava za zajedničko djelovanje smanjilo s 4,9 % u okviru Sedmog

³ Europska komisija: Rezultati znanosti, istraživanja i inovacija u EU-u, 2016.

⁴ Detaljniji planovi navedeni su ovdje: <http://ec.europa.eu/research/iscp>

⁵ Do danas je pokrenuto deset zajedničkih poziva i jedanaest poziva za *twining* projekte

okvirnog programa na samo 2,4 % u okviru Obzora 2020.⁶ Jedan ili više partnera izvan država članica EU-a i pridruženih zemalja programa Obzor 2020. uključeno je u svega 11,7 % sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. u usporedbi s 20,5 % koliko ih je sudjelovalo u okviru Sedmog okvirnog programa. Doprinos EU-a subjektima izvan država članica EU-a i pridruženih zemalja smanjio se s 2,0 % proračuna u okviru Sedmog okvirnog programa na 0,7 % u okviru programa Obzor 2020. Nadalje, ukupni iznos uložених sredstava prema subjektima iz međunarodnih, nepridruženih partnerskih zemalja u okviru suradnje u projektima programa Obzor 2020. smanjio se sa 60 milijuna EUR na 29 milijuna EUR godišnje.

Pad udjela međunarodnih sudionika u sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava između Sedmog okvirnog programa i Obzora 2020. može se djelomično objasniti kombinacijom sljedećeg: promjenom pravila financiranja za Brazil, Rusiju, Indiju, Kinu i Meksiko; nedavnim sukobima i sociopolitičkim promjenama u susjedstvu EU-a i pridruživanjem Ukrajine Obzoru 2020., koja nije sudjelovala u Sedmom okvirnom programu. Još jedna važna razlika u odnosu na Sedmi okvirni program je ta da, unatoč povećanju broja tema koje su označene kao važne za međunarodnu suradnju, postoji samo mali broj tema za koje je međunarodno sudjelovanje obavezno. Naposljetku, zbog sve veće usmjerenosti programa na aktivnosti koje su bliže tržištu trebalo je pronaći odgovarajuću ravnotežu između međunarodne suradnje i zaštite interesa trgovačkih društava iz EU-a.

Kada je riječ o mobilnosti pojedinačnih istraživača, 2,6 % svih glavnih istraživača Europskog istraživačkog vijeća (ERC) došlo je u države članice EU-a / pridružene zemlje iz nepridruženih međunarodnih partnerskih zemalja. Agencije za financiranje iz zemalja koje nisu države članice / pridružene zemlje pomogle su nizu znanstvenika na početku karijere da se pridruže istraživačkim timovima koje vode primatelji bespovratnih sredstava ERC-a putem važećih provedbenih sporazuma sa sedam zemalja⁷. U okviru dijela aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA) u kojem se dodjeljuju individualne stipendije, nepridružene međunarodne partnerske zemlje primile su 280 istraživača iz država članica EU-a / pridruženih zemalja, dok je 521 istraživač iz tih zemalja dobio stipendije u Europi, odnosno riječ je o 20 % svih primatelja individualnih stipendija. Nadalje, subjekti iz nepridruženih međunarodnih partnerskih zemalja sudjelovali su 459 puta u programu RISE (Međunarodna i međusektorska suradnja u obliku Razmjena osoblja u području istraživanja i inovacija) i 209 puta u mrežama ITN-a (Mreže za inovativno osposobljavanje), što znači da čine 29 % svih sudionika u programu RISE i 5 % svih sudionika u mreži ITN.

Međunarodna suradnja važan je aspekt svih aktivnosti Euratoma i provodi se i dalje u okviru različitih multilateralnih okvira (npr. OECD/NEA, IEA, IAEA, GIF) i na temelju bilateralnih sporazuma o suradnji Euratoma s trećim zemljama. Novim pristupom istraživanju fuzije promiče se pojačana integracija u državama članicama EU-a / pridruženim zemljama u cilju osiguranja uspjeha ITER-a.

4. POBOLJŠANJE OKVIRNIH UVJETA ZA SUDJELOVANJE U MEĐUNARODNOJ SURADNJI

Europska komisija nastavila je proaktivno uklanjati prepreke suradnji u istraživanju i inovacijama u cijelom svijetu.

⁶ Uključuje sve mjere programa Obzor 2020, osim onih u okviru ERC-a, MSC-a, pristupa rizičnim sredstvima, EIT-a, JRC-a i tema za koje se upotrebljava instrument za MSP-ove.

⁷ SAD, Južna Koreja, Argentina, Japan, Kina, Južna Afrika, Meksiko

Prednost se daje poticanju industrijaliziranih zemalja i gospodarstava u usponu i pomaganju tim zemljama i gospodarstvima da uspostave mehanizme za financiranje sudjelovanja istraživača u aktivnostima programa Obzor 2020. Mehanizmi su trenutačno uspostavljeni u nekoliko zemalja, među ostalim u Južnoj Koreji, Meksiku, Kini, Rusiji, Japanu, Australiji, Indiji, regijama Brazila i pokrajini Quebec u Kanadi, a i dalje se radi na proširenju njihova područja primjene.

U nekim slučajevima teme dijaloga uključivale su uzajamni pristup programima financiranja istraživanja i inovacija, uzajamni pristup resursima i suradnju u prednormativnm istraživanju i normizaciji. Na primjer, tijekom dijaloga o suradnji u području inovacija između EU-a i Kine održanog u lipnju 2015. stranke su se suglasile osigurati uzajamni pristup programima financiranja istraživanja i inovacija putem pravila o sudjelovanju utemeljenih na jednakom postupanju, pravodobnom i jasnom informiranju sudionika i redovitoj razmjeni podataka.

Usto, Europska komisija provodi preispitivanje propisa o useljavanju kako bi se uspješnije privlačili talentirani znanstvenici u EU. Ona također nastoji podupirati visokokvalificirane poduzetnike zainteresirane za osnivanje poduzeća u EU-u.

Nadalje, na globalnim multilateralnim forumima o različitim temama razmatrali su se okvirni uvjeti poput otvorenog pristupa istraživačkim podacima i infrastrukturama u predmetnim područjima. Na primjer, na Belmontskom forumu održanom 2015., kojim trenutačno supredsjedava Europska komisija, donesena su načela za podatke dobivene globalnim istraživanjem promjena u okolišu kako bi se osigurala njihova vidljivost, pristupačnost, razumljivost te dobro upravljanje tim podacima i njihovo ispravno pohranjivanje. Takvom politikom otvorenosti priprema se teren za suradnju agencija za financiranje na međunarodnoj razini u cilju jačanja izvrsnosti i cjelovitosti znanosti i olakšavanja inovacija.

Višegodišnji planovi za suradnju sadržavaju detaljne informacije o okvirnim uvjetima koji su uspostavljeni za svaku državu/regiju te prioritete za buduća poboljšanja.

5. VODEĆE MULTILATERALNE INICIJATIVE I RAD S MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA NA RJEŠAVANJU GLOBALNIH DRUŠTVENIH IZAZOVA

Zbog sve većeg opsega i međusobne povezanosti društvenih izazova potrebna je veća međunarodna suradnja u svim područjima i sektorima i bolja programska suradnja u zajedničkim programima u području istraživanja i inovacija.

Globalne multilateralne inicijative važni su instrumenti za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija u zdravstvu. Na primjer, u okviru globalne istraživačke suradnje za pripravnost na zarazne bolesti (GLOPID-R) okupljaju se organizacije za financiranje iz cijelog svijeta u cilju osiguranja djelotvornog istraživačkog odgovora na velike epidemije zaraznih bolesti s pandemijskim potencijalom. Kada su se u studenome 2015. pojavila prva izvješća o epidemiji virusa zika, GloPID-R je pozvao svoje članove da utvrde nedostatke u financiranju, olakšaju sinergije i optimiziraju ulaganja u istraživanje u cilju zadovoljavanja potreba javnog zdravstva. Europska komisija usporedno je objavila pozive za uspostavu istraživačke mreže u cijeloj regiji Latinske Amerike u cilju olakšavanja, koordinacije i provedbe hitnog istraživanja epidemije virusa zika te radi uspostave temelja za istraživačku mrežu za pripravnost u slučaju bilo kakvih budućih ozbiljnih opasnosti od infekcija.

U okviru prvih programa rada Obzora 2020. Europska komisija uložila je gotovo 250 milijuna EUR u teme kojima se izravno pridonosi ciljevima niza globalnih partnerstava u

zdravstvu⁸. Procjenjuje se da su ukupna ulaganja izvan Europske komisije u te teme iznosila gotovo 850 milijuna EUR u istom razdoblju, čime se ostvaruje znatan globalni učinak. EU također osigurava do 683 milijuna EUR za drugo Partnerstvo europskih zemalja i zemalja u razvoju za klinička istraživanja u okviru kojeg 14 europskih i 14 afričkih zemalja podupire zajednička istraživanja kojima se ubrzava klinički razvoj novih ili poboljšanih intervencija za sprječavanje ili liječenje HIV-a/AIDS-a, tuberkuloze, malarije i zanemarenih zaraznih bolesti u subsaharskoj Africi.

U okviru istraživanja i inovacija u području klimatskih promjena i okoliša prvi programi rada Obzora 2020. uključivali su nekoliko tema kojima se nastojalo pridonijeti ispunjenju obveza preuzetih u okviru Belmontskog foruma i Skupine za motrenje zemlje (GEO) i pomoći Međuvladinom odboru za klimatske promjene (IPCC). U mnogim slučajevima te se međunarodne aktivnosti podupiru u okviru programa Obzor 2020. s pomoću instrumenta Mreže europskog istraživačkog prostora (ERA-NET). Ukupni proračun programa Obzor 2020. za te teme iznosi gotovo 200 milijuna EUR, a procjenjuje se da će ukupna ulaganja svih partnera u te inicijative u istom razdoblju biti tri do četiri puta veća od tog iznosa. Ta su ulaganja važna za uspješno rješavanje problema povezanih s globalnim promjenama u okolišu i za povezivanje resursa za promatranje zemlje u cijelom svijetu u više područja, npr. otpornosti na katastrofe i održivom urbanom razvoju.

U području biogospodarstva radilo se na međunarodnoj suradnji za održivu sigurnost hrane. U to ulaze inicijative s Kinom, zemljama istočne Azije i Afrikom te inicijativa Plavi rast kojom se podupire rad Saveza za istraživanje Atlantskog oceana i provedba inicijative BLUEMED o morskom i pomorskom istraživanju i inovacijama za Sredozemlje. Organizira se i Međunarodni forum za biogospodarstvo u kojem sudjeluju globalni partneri u području istraživanja i inovacija. Te su inicijative dosad imale potporu u temama programa rada Obzora 2020. u vrijednosti od više od 180 milijuna EUR, a sada se mogu vidjeti prvi rezultati tog ulaganja. Na primjer, izrađene su nove karte morskog dna koje su važne za određivanje povoljnih staništa za ribe i ključnih mjesta koje treba očuvati te za sigurnu plovidbu brodova.

Međunarodna skupina viših dužnosnika u području globalnih istraživačkih infrastruktura razvila je daljnje prilike za praktičnu suradnju i pokrenula niz studija slučaja u cilju pronalaženja najbolje prakse iz različitih postupaka za internalizaciju istraživačke infrastrukture. Skupina također želi utvrditi zajedničku osnovu za razvoj politika na međunarodnoj razini povezanih s pristupom istraživačkoj infrastrukturi, upravljanju podacima i inovacijskom potencijalu istraživačkih infrastruktura.

Rezultati istraživanja i inovacija u EU-u pridonijeli su razvoju i provedbi niza međunarodnih obveza, među ostalim obveza iz Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, Konvencije o biološkoj raznolikosti, Programa za održivi razvoj do 2030., Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija, Konferencije Habitat III o održivom urbanom razvoju, niza sporazuma u području zaštite okoliša i različitih rezolucija Svjetske zdravstvene organizacije. Na primjer, više od tisuću publikacija izdanih u okviru projekata Sedmog okvirnog programa uzeto je u obzir u petom izvješću o ocjeni IPCC-a koje je služilo kao dokazna osnova za pregovore na Konferenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama koja je održana u Parizu 2015. Slično tomu, sustavima i uslugama poput Centra znanja za upravljanje rizicima od katastrofa i uslugom programa Copernicus za upravljanje hitnim situacijama koje provodi Europska komisija podupire se izvršavanje niza navedenih obveza.

⁸ IRDiRC, IHEC, IHMC, IKMC, ICGC, InTBIR, GACD, GloPID-R, GTBVP

Europska komisija i dalje ima aktivnu ulogu u nizu međunarodnih tijela koja određuju istraživačku i inovacijsku politiku, posebno u različitim tijelima OECD-a i na sastancima skupina G7/G20. Na primjer, u listopadu 2015. i svibnju 2016. Europska komisija sudjelovala je na sastancima ministara znanosti skupine G7, koji su se suglasili poboljšati suradnju u području istraživanja globalnog zdravlja, budućnosti mora i oceana, istraživačkih infrastruktura, uključivih inovacija, spola i otvorene znanosti i surađivati na stvaranju čiste energije u kontekstu Misije za inovacije.

Mnogi od tih međunarodnih foruma stalno proširuju svoje članstvo što je od ključne važnosti za njihov uspjeh. Na primjer, GloPID-R sada ima 23 člana iz 16 zemalja, a Belmontski forum uključuje 21 agenciju za financiranje i četiri međunarodna foruma.

6. JAČANJE PARTNERSTVA S DRŽAVAMA ČLANICAMA

Produbljivanje i jačanje partnerstva između Europske komisije i država članica važan je dio strategije.

Suradnja s državama članicama ostvaruje se preko nekoliko foruma. U globalnim multilateralnim inicijativama često sudjeluju i Europska komisija i pojedine države članice. Još jedan primjer suradnje je sudjelovanje EU-a u zajedničkim programima i pozivima država članica u vezi s istraživanjem i inovacijama, na primjer u okviru inicijativa na temelju članka 185. UFEU-a. Partnerstvo za istraživanje i inovacije u Sredozemlju (PRIMA), koje je usmjereno na inovativna rješenja problema u području hrane i vode, dobar je primjer rada na jačanju partnerstva između EU-a i država članica na temelju članka 185. UFEU-a. Europska komisija potiče i jačanje aktivnosti internacionalizacije u okviru inicijativa za zajedničku izradu programa, uključujući s pomoću mjera koordinacije i potpore. Nadalje, Europska komisija i države članice surađuju u tematskim platformama, kao što je strateški plan razvoja energetske tehnologije, kako bi osigurale usklađenu strategiju EU-a u odnosu na međunarodne partnere.

Kao savjetodavno tijelo Strateški forum za međunarodnu suradnju u području znanosti i tehnologije (SFIC) i dalje ima aktivnu ulogu kao platforma za razmjenu te u umrežavanju s dionicima. Forum je pridonio provedbi sporazuma o suradnji u području znanosti i tehnologije te davao utemeljene i pravodobne savjete Vijeću i Europskoj komisiji. Strukturirano usklađivanje politika između Europske komisije i SFIC-a odvijalo se u obliku sastanaka Zajedničkog odbora za suradnju u području znanosti i tehnologije i dijaloga o politici na visokoj razini s međunarodnim partnerskim zemljama i regijama. SFIC je također pridonio ažuriranju višegodišnjih planova, a radne skupine za pojedine zemlje (SAD, Kinu, Brazil i Rusiju) pridonijele su stvaranju usklađene strategije za suradnju s tim zemljama u području istraživanja i inovacija. Nadalje, nova radna skupina SFIC-a razvija pregled instrumenata i najbolje prakse za međunarodnu suradnju koju mogu upotrebljavati države članice, pridružene zemlje i Europska komisija. Forum je također pridonio prioritetu plana ERA-a o međunarodnoj suradnji utemeljenom na razvoju zajedničkih strateških pristupa i mjera koje se utvrđuju na temelju nacionalnih prioriteta država članica⁹.

Vanjska dimenzija ERA-e služi kao predložak na temelju kojeg Europska komisija može postupno oblikovati viziju „globalnog istraživačkog prostora” čiji se prioriteti razlikuju u skladu s posebnim ciljevima EU-a za svaku regiju ili zemlju. Na primjer, zajednički

⁹ ERAC-SFIC 1354/16: Mišljenje SFIC-a o programu Komisije „Otvorenost prema svijetu”.

istraživački prostor EU-a i CELAC-a¹⁰ proglašen je zajedničkim ciljem na sastanku na vrhu koji su dvije regije održale u lipnju 2015. u cilju povećanja razine i intenziteta suradnje. On se temelji na tri strateška stupa: poboljšanju mobilnosti istraživača; promicanju pristupa istraživačkoj infrastrukturi i zajedničkom rješavanju zajedničkih problema, na primjer klimatskih promjena, održive urbanizacije, zdravlja, biogospodarstva i IKT-a.

7. JAČANJE SINERGIJA S VANJSKIM POLITIKAMA EU-A

Vanjski i unutarnji aspekti izazova s kojima se EU danas suočava sve su više povezani, a ozbiljnost i opseg tih izazova zahtijevaju brzo donošenje političkih odluka i zajedničke međunarodne odgovore. Strateška važnost međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija često je u fokusu općeg političkog dijaloga EU-a s njegovim glavnim partnerima, što je vidljivo iz zaključaka s mnogih nedavnih međunarodnih sastanaka na vrhu.

Znanstvena diplomacija važan je dio strategije. Ona ima posebnu dodanu vrijednost u područjima sukoba i kriza u kojima se znanstvenom suradnjom može pridonijeti izgradnji mostova između ljudi i naroda. Na primjer, Europska komisija podupire projekt Sinkrotronsko zračenje za eksperimentalnu znanost i primjene na Bliskom istoku (SESAME) u okviru kojeg se znanošću potiče kultura mira i suradnje na širem Bliskom istoku. EU je 2015. dobio status promatrača u projektu SESAME i dao mu važan doprinos, posebno osiguravanjem najmodernijeg magnetskog sustava za glavni skladišni prsten i podupiranjem kapaciteta za osposobljavanje. Drugi primjer su dijalozi na visokoj razini tijekom praćenja provedbe Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana s Iranom kao priprema za bližu suradnju iEU-a i Irana, među ostalim u istraživanju i inovacijama u područjima poput energije iz obnovljivih izvora, klimatskih promjena i biogospodarstva.

Strategija se provodi i u bliskoj koordinaciji sa susjedskom politikom i politikom proširenja EU-a. Suradnja EU-a sa zemljama kandidatkinjama (zapadni Balkan i Turska) u području istraživanja i inovacija usmjerena je na integraciju u ERA-u, primjerice njihovim pridruživanjem programu Obzor 2020. Nedavno sklopljenim sporazumima s Ukrajinom, Tunisom, Gruzijom i Armenijom ukupan broj zemalja pridruženih programu Obzor 2020. povećat će se na šesnaest.

Dodatna je dimenzija znanstvene diplomacije upotreba znanstvenih dokaza i savjeta za predviđanje potreba, sprječavanje sukoba i katastrofa i donošenje politika povezanih s globalnim izazovima. Projektima koje podupire EU ostvaruje se znatan doprinos. Na primjer, EU znatno pridonosi istraživanju Arktika i ima ključnu ulogu u svim prioritetnim područjima integrirane politike EU-a za Arktik¹¹. Europska komisija uspostavila je i mehanizam za pružanje visokokvalitetnih, pravodobnih, neovisnih znanstvenih savjeta kojima se pridonosi stalnoj potrazi za najboljom politikom utemeljenoj na dokazima.

U novom Okviru za partnerstvo u području migracija za pojačanu suradnju s državama izvan EU-a ističe se da EU mora pojačati svoje napore usmjerene na uklanjanje glavnih uzroka nezakonitih migracija. Istraživanjem se pridonosi rješavanju izazova, a donositelje politika i društva podupire se u prilagodbi novim trendovima u području migracija. Njime se stječe bolje razumijevanje glavnih uzroka, ocjenjuje se djelotvornost mjera i pomaže u izradi strategija kojima će se povećati uspješnost integracija. Inicijativom PRIMA pridonijelo bi se rješavanju brojnih glavnih uzroka migracija iz država južnog Sredozemlja.

¹⁰ Zajednica zemalja Latinske Amerike i Kariba

¹¹ JOIN(2016) 21

EU je posvećen potpunoj provedbi Programa za održivi razvoj do 2030. To uključuje potporu u okviru programa Obzor 2020. iz čijeg se proračuna očekuje doprinos od najmanje 60 % za održivi razvoj i 35% za klimatsku politiku. Projektima iz programa rada za 2014. – 2015. traže se inovacije u području vodne politike, na primjer, jača se međunarodna suradnja s gospodarstvima u usponu, posebno s Kinom i Indijom, u kojima se tim putem stvaraju veze s inicijativama kao što su Kinesko-europska platforma za vodu i Inicijativa za čisti Ganges, te se pridonosi Partnerstvu za vodu između Indije i EU-a koje je pokrenuto 2016.

Europska komisija podržala je i održiv i ravnopravan razvoj osiguravanjem znatnih resursa za uklanjanje znanstvenih podjela i za jačanje kapaciteta za znanost i istraživanje u gospodarstvima s nižim srednjim dohotkom. Time se dao poticaj regionalnim i međunarodnim mrežama za istraživanje i inovacije da stvore sinergije između glavnih dionika u inovacijskom vrijednosnom lancu u predmetnim zemljama i da povećaju svoje institucionalne kapacitete za istraživanje i razvoj. Europski razvojni fond pridonio je trima uzastopnim programima za razvoj istraživačkih kapaciteta unutar AKP-a¹² ukupne vrijednosti 70 milijuna EUR. Okvirnim dodijeljenim sredstvima od 60 milijuna EUR EU je obnovio svoju obvezu nadogradnje istraživačkih sposobnosti AKP-a do 2020. i poboljšanja sustava za razvoj vještina u cilju podupiranja inovacija. Usporedno se sa 17,5 milijuna EUR bespovratnih sredstava za istraživanja u Africi promiču istraživanje i inovacije duž prehrambenog vrijednosnog lanca.

Kako se inovacijski procesi sve više organiziraju u globalne mreže, tako su trgovinske i investicijske politike sve više isprepletene s inovacijskom i industrijskom politikom. Europska komisija i dalje poduzima korake kako bi osigurala da se sporazumima o slobodnoj trgovini otvaraju nova područja za tržišno natjecanje i inovacije.

8. DORAĐIVANJE KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE

Osiguravanje globalne svijesti o prednostima EU-a u području znanosti i tehnologije, njegovoj ulozi u međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija i međunarodnoj otvorenosti njegovih inicijativa od ključne je važnosti za uspjeh strategije.

Europska komisija nastavila je provoditi svoju komunikacijsku kampanju „Obzor 2020. – otvorenost prema svijetu” kako bi osigurala da taj program bude prepoznatljiv u cijelom svijetu. Usto, vidljivost Portala za sudionike i internetskih stranica posvećenih međunarodnoj suradnji kao i povezane smjernice poboljšani su pružanjem informacija o lokalnoj potpori dostupnoj sudionicima u okviru programa Obzor 2020., uključujući uspostavljene mehanizme sufinanciranja, postojeće prioritete za suradnju i kontaktne točke u svakoj zemlji.

Delegacije EU-a pridonijele su promicanju strategije EU-a kod odgovarajućih tijela državne uprave i među dionicima u području istraživanja i inovacija u partnerskoj zemlji ili regiji te su predstavile politike i programe istraživanja i inovacija EU-a na događajima i u medijima. Nacionalne kontaktne točke za Obzor 2020. i ostale organizacije s utjecajem na javno mnijenje u EU-u, pridruženim zemljama i međunarodnim partnerskim zemljama nastavili su istraživačima pružati smjernice i savjete i pomagati im u pronalasku partnera.

Nadalje, u okviru niza bilateralnih projekata za podupiranje politika s partnerskim zemljama i regijama nastavila se provedba aktivnosti podizanja razine svijesti i osposobljavanja, partnerskih događanja i sastanaka kojima se podupiru dijalozi u području politika te analiza i

¹² Skupina afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP)

praćenje suradnje. Europska komisija uspostavlja instrument koji će se temeljiti na mrežama koje su stvorene u okviru tih projekata i pružati usluge za podupiranje daljnjeg razvoja politika, utvrđivanje prioriteta i provedbu strategije.

9. ZAKLJUČCI

Ciljevi strategije i potrebe za usklađenim djelovanjem danas su još relevantniji nego što su to bili prije četiri godine kad je strategija objavljena. Iako globalizacija istraživanja i inovacija nije nova pojava, sve je vidljivija, posebno kad je riječ o zajedničkom istraživanju, međunarodnoj tehnološkoj proizvodnji i međunarodnoj mobilnosti istraživanja i kruženja znanja. Otvorenost prema svijetu i dalje je strateški prioritet EU-a jer je od ključne važnosti za ostvarivanje izvrsnosti u području znanosti i tehnologije, za brže uvođenje rezultata istraživanja na tržište i za stvaranje novih poslovnih prilika za industrije s intenzivnim istraživanjem i razvojem. Od ključne je važnosti za rješavanje globalnih društvenih izazova, a EU-u omogućuje da bude predvodnik u globalnim raspravama i promjenama.

Količinski pokazatelji na kojima se temelji praćenje učinka strategije pokazuju da su moguća daljnja poboljšanja u uporabi Obzora 2020. kao sredstva za međunarodnu suradnju (uz relevantnije teme programa rada, veće sudjelovanje u sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, veća ulaganja međunarodnih partnera i veću mobilnost istraživača) i više od toga (posebno u okviru multilateralnih programskih inicijativa)¹³.

Dijalozi o politici znanosti i tehnologije i planovi za suradnju i dalje će služiti kao osnova za utvrđivanje prioriteta za izradu programa u okviru Obzora 2020., a međunarodna dimenzija programa rada bit će u skladu s političkom željom da aktivnosti međunarodne suradnje dostignu razinu iz Sedmog okvirnog programa. Dodatnim mjerama osigurat će se teme za programe rada koje su dovoljnog razmjera i opsega te posvećene međunarodnoj suradnji i jačanju međunarodne dimenzije inovacijskih aktivnosti, javno-privatnih partnerstava i istraživačkih infrastruktura od globalnog interesa.

Europska komisija i dalje će proaktivno raditi na osiguravanju dobrih okvirnih uvjeta za međunarodnu suradnju u okviru vizije „globalnog istraživačkog prostora”, što će uključivati mehanizme sufinanciranja za sve veći broj zemalja i više tema, uzajamnost pristupa i vizne režime koji pogoduju istraživanju i inovacijama.

Poduzet će se daljnje mjere za proširenje međunarodnog sudjelovanja i jačanje uloge EU-a u globalnim multilateralnim forumima i međunarodnim organizacijama u cilju poticanja više ulaganja u razvoj inovativnih rješenja za globalne izazove koji su na vrhu popisa prioriteta EU-a.

Tražit će se i jače sinergije s mjerama država članica, među ostalim s pomoću strukturiranog usklađivanja politika, otvaranja zajedničkih programa međunarodnim sudionicima, analizi i uzajamnom učenju. SFIC će i dalje imati važnu ulogu u jačanju partnerstva između Europske komisije i država članica.

¹³ U programu Obzor 2020. za zajednička djelovanja: udio tema programa rada u kojima se spominje najmanje jedna treća zemlja ili regija; udio sudjelovanja trećih zemalja i njihovih proračuna, udio sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s najmanje jednim sudionikom iz treće zemlje; sredstva koja su uložile organizacije iz trećih zemalja; proračun za međunarodne multilateralne inicijative i njihov učinak poluge; i za ERC i MSCA: udio istraživača iz trećih zemalja koji su dobili bespovratna sredstva.

Znanstvena diplomacija bit će važnija u vanjskim politikama EU-a kao utjecajan instrument za izgradnju mostova u vrijeme sukoba, za pomoć u sprječavanju kriza i katastrofa, bolje razumijevanje složenih pitanja i razvoj zajedničkih strategija za dobro upravljanje našim planetom. Ona će se upotrebljavati i za razvoj zajedničkih standarda za bolji pristup tržištu i poboljšanje trgovine. Diplomacija EU-a mora se služiti uzvišenim jezikom znanosti zbog njegove iznimne snage ujedinjavanja.

Zaključno, tijekom posljednje dvije godine ostvaren je jasan napredak prema ostvarenju ciljeva strategije, ali treba više raditi na iskorištavanju punog potencijala prioriteta politike „otvorenosti prema svijetu”.